

ÚŘAD PRO VYNÁLEZY
A OBJEVY

POPIS VYNÁLEZU 200 792

(11) (B1)

K AUTORSKÉMU OSVEDČENIU

(61)

(23) Výstavná priorita

(22) Prihlásené 14 07 78

(21) PV 4706-78

(51) Int. Cl.³C 12 N 1/22

(40) Zverejnené 31 01 80

(45) Vydané 30 11 82

(75)

Autor vynálezu VOJTKOVÁ-LEPŠÍKOVÁ ANNA RNDr. CSc., ŠANDULA JOZEF RNDr. CSc.,
KOCKOVÁ-KRATOCHVÍLOVÁ ANNA RNDr. DrSc. a MASLER LADISLAV ing. CSc.,
BRATISLAVA

(54) Spôsob produkcie mikrobiálnej biomasy

1

Vynález sa týka spôsobu produkcie mikrobiálnej biomasy kvasinkami rodu *Trichosporon* izolovaných z odpadných vôd drevospracujúceho a papierenského priemyslu, schopných utli-
zovať netradičné substráty: upravený, zahustený predhydrolyzáť, vznikajúci pri sulfátovej
výrobe celulózy, -xylocel sirup vznikajúci pri výrobe xylózy a drevný hydrolyzáť.

Nedostatok tradičných surovín a obavy z ich vyčerpania obrátili v posledných desať-
ročiach pozornosť výskumu na nové zdroje a medzi nimi aj odpady drevospracujúceho priemys-
lu. Izolácia a štúdium rozličných mikroorganizmov schopných ich využívať pre prípravu biel-
kovinnej biomasy a celulolytických enzýmov je teda vážny teoretický problém a má veľký vý-
znam pre prax. Izolácia mono a oligosacharidov z uvedených odpadov a ich nasledovné využí-
tie ako uhľíkatých zdrojov je z technologického a ekonomického hľadiska nevýhodná a naj-
vhodnejšia cesta je v hľadaní mikroorganizmov schopných využívať netradičné uhľíkaté zdroje
- odpady bez veľkých úprav náročných na technologické zariadenia.

Z mikroorganizmov sú kvasinky najvhodnejšími producentami bielkovín, ich sušina obsa-
huje 40 až 65 % bielkovín a majú podobné zloženie aminokyselín ako živočíšne bielkoviny
s výnimkou síruobsahujúcich aminokyselín.

Pestovanie kvasiniek na drevených hydrolyzátoch a odpadných vodách drevospracujúceho
priemyslu s cieľom získať krmné bielkoviny je predmetom mnohých prác. V literatúre sa však
nachádzajú ojedinele zmienky o schopnosti kvasiniek rozkladať polysacharidy, celulózu

a xylán, prípadne hemicelulózy. Schopnosť utilizovať celulózu bola študovaná u rodu *Trichosporon* (C. Dennis J. Gen. Microb. 71, 409 1972) a niektoré kmene druhu *Areobasidium pullulans* (B. Flannigan, Trans. Brit. Mycol. Soc. 55; 277, 1970) u kmeňa *Cryptococcus diffluens*, ktorý rastie na sulfitových výluhoch a dá sa využiť na tvorbu bielkovinného krmiva (J. Hojnosť a spol. Pap. Celulóza 27, V. 31, 1972).

Využívanie sulfitových výluhov fermentačnou cestou je známe, ich sacharidická zložka sa využíva na produkciu etanolu a kŕmneho droždía (Vraná, Papír a cel. 15, 74 (1960), Bárta a spol., Papír a celulóza 23, 333 (1968). Tekuté odpady zo spracovania sulfátovým spôsobom sa doteraz mikrobiálnou cestou nevyužívajú, využívajú sa priamym skrmovaním (Bukovanský, Papír a celul. 30/10 (1975).

Podstatou vynálezu je spôsob produkcie mikrobiálnej biomasy kultiváciou na upravenom zahustenom predhydrolyzáte, alebo sirupe zostávajúcim po výrobe xylózy, alebo drevnom hydrolyzáte, vyznačujúci sa tým, že k zdrojom uhlíka sa pridá síran amónny, kyselý fosforečnan draselný a kvasničný autolyzát, pH média sa upraví na 4,8 až 5,5 a sterilné médium sa zaočkuje kmeňom *Trichosporon pullulans* 6/A-CCY 30-1-4 alebo kmeňom *Trichosporon pullulans* 6/B-CCY 30-1-5 alebo *Trichosporon cutaneum* 15/A-CCY 30-5-13 a kultivuje pri 28 °C počas 3 až 4 dní, potom sa kultúra odstredí, premyje vodou a vysuší, výhodne lyofilizáciou.

Kmene rodu *Trichosporon* boli izolované z odpadných vôd drevospracujúceho a papieren-ského priemyslu a pri ich charakterizácii kmene nejavili žiadne patogénne a toxické vlastnosti. Kmene sú uložené v Československej zbierke kvasiniek v Bratislave pod uvedenými číslami:

- Trichosporon pullulans* 6/A-CCY 30-1-4
- Trichosporon pullulans* 6/B-CCY 30-1-5
- Trichosporon cutaneum* 15/A-CCY 30-5-13.

Uvedené kmene sa vyznačujú tým, že produkujú ureázu, asimilujú lyzín a triptofan a tvoria pravé mycélium - arthrohónie, nevyužívajú laktózu, ribózu, trehalózu, 1-arabínózu, fukózu, arabitol, ribitol, inulín, inozitol. Odlišujú sa v asimilácii dusičnanu draselného, kmene *Trichosporon pullulans* asimilujú dusičnan draselný, kmeň *Trichosporon cutaneum* neasimiluje dusičnan draselný a v asimilácii cukrov ako je vidieť v tab. 1. Pri sledovaní optimálnej teploty rastu 5 °C, 28 °C a 40 °C najlepšie rastú všetky skúmané kmene pri 28 °C.

Ako substráty - jediné zdroje uhlíka pre produkciu mikrobiálnej biomasy sa použili:

1. zahustený predhydrolyzát vznikajúci pri sulfátovej výrobe celulózy z bukového dreva.

Predhydrolyzáty z biologického hľadiska obsahujú sacharidy A-xylózu, 1-arabínózu, D-glukózu, D-galaktózu, D-manózu, oligosacharidy xylózy ako aj nerozštiepené hemicelulózy.

2. Sirup pri výrobe xylózy - zostávajúci ako vedľajší produkt pri výrobe kryštalickej D-xylózy z bukového dreva, ktorý obsahuje sacharidy D-xylózu, arabínózu, ramnózu, galaktózu, manózu.
3. Drevný hydrolyzát - získaný z bukových pilín pôsobením 1 % kyseliny sírovej pri 120 °C po dobu 2 hod., čistený karborafínom a odsolený pomocou vymieňačov iónov.

Príklad 1

Prípraví sa kultivačné médium, na 1 lit. sa použije 100 ml zahusteného upraveného predhydrolyzátu (xylocelu), 3 g síranu amónneho, 1 g kyslého fosforečnanu draselného a 1 g kvasničného autolyzátu, pH média sa upraví na 5. Sterilné médium sa zaočkuje suspenziou kvasiniek rodu *Trichosporon* a kultivuje na reciprokej trepačke s počtom kyvov 108/min. pri 20 °C po dobu 3 až 4 dní. Potom sa kultúra odcentrifuguje, premyje vodou, biomasa sa lyofilizuje alebo iným vhodným spôsobom suší.

Počas rastu sa sleduje závislosť medzi rastom kultúry a úbytkom substrátu zdroja uhlíka.

Výťažok biomasy bol u uvedených kmeňov 4 až 6 g sušiny na 1 lit. kultivačného média.

Príklad 2

Do kultivačného média uvedeného v príklade 1 sa pridá sirup zostávajúci po výrobe xylozy tak, aby obsah redukujúcich látok v médiu bol 2 %. Podmienky kultivácie boli také isté ako u príkladu č. 1 s tým, že počas sledovania rastu rastovej krivky (optimálna doba kultivácie bola u sledovaných kmeňov 3 až 4 dni) sa sledoval aj úbytok substrátu. Výťažok biomasy bol u uvedených kmeňov 4 až 7 g sušiny na 1 liter kultivačného média.

Príklad 3

Do kultivačného média uvedeného v príklade 1 a 2 sa pridá ako jediný zdroj uhlíka drevený hydrolyzáat tak, aby obsah reagujúcich cukrov bol 2 %. Podmienky kultivácie, ako boli uvedené v predchádzajúcich príkladoch. Optimálna doba kultivácie u uvedeného substrátu bola 3 dni a výťažok biomasy bol u uvedených kmeňov 4 až 5 g sušiny na 1 lit. kultivačného média.

Tabuľka č. 1/a

K m e n e	Asimilácia dusíkatých látok			Asimilácia cukrov											
	KNO ₃	Lyzín	Triptofan	Ga	Glc	S	Ma	La	Ce	Tr	Ra	X	So		
<i>Trichosporon pullulans</i> CCY 30-1-4	+	+	+	+	+	+	+	zdl.	+	+	zdl.	+	-		
<i>Trichosporon pullulans</i> CCY 30-1-5	+	+	+	+	+	+	+	zdl.	+	+	zdl.	+	-		
<i>Trichosporon cutaneum</i> CCY 30-5-13	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+		

Vysvetlenie skratiek:

Ga	- galaktóza	Ce	- celobióza
Glc	- glukóza	Tr	- rehalóza
S	- sacharóza	Ra	- ramnóza
Ma	- maltóza	X	- xylóza
La	- laktóza	So	- sorbóza

Tabuľka č. 1/b

K m e n e	Asimilácia cukrov													
	Me	A	R	Fu	Gluc	In	Er	Ri	Man	Mel	Škrob	Urea	Artkon	Gal
Trichosporon pullulans CCY 30-1-4	+	-	-	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-
Trichosporon pullulans CCY 30-1-5	+	-	-	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-
Trichosporon cutaneum CCY 30-5-13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-

Vysvetlenie skratiek:

Me - melibióza

A - arabinóza

R - ribóza

Fu - fukóza

Gluc - glucitol

In - inozitol

Er - erytritol

Ri - ribitol

Man - manitol

Mel - melicitóza

Škrob - test tvorby škrobových látok

Urea - hydrolýza úrey

Artkon - artrokonídie

Gal - galaktitol

P R E D M E T V Y N Á L E Z U

Spôsob produkcie mikrobiálnej biomasy kultiváciou na upravenom zahustenom predhydrolyzáte, alebo sirupe zostávajúcom po výrobe xylózy, alebo drevenom hydrolyzáte, vyznačujúci sa tým, že k zdrojom uhlíka sa pridá síran amónny, kyselý fosforečnan draselný a kvasničný autolyzát, pH média sa upraví na 4,8 až 5,5 a sterilné médium sa zaočkuje kmeňom Trichosporon pullulans 6/A-CCY 30-1-4 alebo kmeňom Trichosporon pullulans 6/B-CCY 30-1-5 alebo Trichosporon cutaneum 15/A-CCY 30-5-13 a kultivuje pri 28 °C počas 3 až 4 dní, potom sa kultúra odstredí, premyje vodou a vysuší, výhodne lyofilizáciou.